ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ եւ Թէ գաւառաց համար

Տարեկան 7 մէճիտ
Վեցամսեայ 3 ½ »
Եռամսեայ 2 »
Օտար երկիրներու համար 40 ֆր.
Վեցամսեայ 20 »
Եռամսեայ 10 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ, բաց ի Բօսֆոր Լօքալէն։

Դրամի փոխարէն փոստային փուլ կ'ընդունուի 115 ղրուշի փուլն 100 ղրուշի հաշուով։

Նամակները կ'ուղղուին առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
38, Պապը Ալի ճատէսի, Կ. Պոլիս։

ՔԱՆ ՓԱՐԱ

ԲԻԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ԲԻԶԱՆԴ ՓԷԶԵԱՆ

„پوزانتیون"
ارمنیه یومی وسیاسی غزته
صاحب امتیاز ومدیر مؤلی
پوزانت کچیان
طبعه و اداره خانه سی باب عالی جاده سنده ۳۸ نومرو ده در
دائرهٔ مخصوصه ده

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

ՔԱՆ ՓԱՐԱ

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 134 | ԱՒԱԳ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1897 ԱՊՐԻԼ 10/22 | 20 ՋԻԼԳԱՏԻ 1314 · 10 ՆԻՍԱՆ 1313 | Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 134

Կ. ՊՈԼԻՍ, 10/22 ԱՊՐԻԼ, 1897

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԻՋՄԻՒՏԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԻՆ ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐԸ

Ցաւոբս կը հրատարակենք Նիկոմիդիոյ Առաջնորդին Շրջաբերականի մը հետ միասին։ Սրբազանը գոհ չէ 5-10 ղրչ.նոց «Հայացգին» մասը մուծը նուէրներէն։ Արդէն «Հայացգին» բառին ալ չի հաւնիր։ Մեծ պէտքերու առջեւ մեծ միջոցներու կուսակից է։ Անանկ մէկ-երկու որ ուզողներուն ալ չի համակրիր։ Կը կասկածի թէ ազնիւ սիրտ, փառքի համար կ'ընեն ինչ որ կ'ընեն, Քրիստոսի նկարագրած Փարիսեցիներուն պէս։ Մինչդեռ ինք Առաջնորդն այնպիսի նպատակներով չէ որ այս նամակը ղրկած է ամէն Թեր-Թերու։ կ'առաջարկէ՝ Ազգին դրամական, պաշտօնական և իմացական բոլոր յօժարութիւններն համախմբելով՝ կարօտութեանց չատութեան համեմատ անօրինակ նպաստ մը հանգանակել, և որբերն ալ հարիւրներով հազարներով տեղաւորել, որ բանի մը նմանի գործը։ Կ'երեւի թէ Պոլսոյ մէջ Ազգ. Վարչութեան ո'չ մէկ նախագահի, ո'չ մէկ անդամի մտքէն ասանկ բաներ անցեր են, և առաջին անգամ Նիկոմիդիոյ Ս. Առաջնորդն է որ կը խորհի այս իմաստուն խորհուրդը թէ մեծ պէտքերու մեծ դարմաններ պէտք են։ Մեք պարզապէս հիանալի կը գտնենք այն միամիտ եռանդն ու բարեյօժարութիւնն որով Ն. Գերապատուութիւն այս մտօք իր խորհուրդները կը հաղորդէ ի լուր և ի գիտութիւն աշխարհի։ Ինքն որ այս միջոցիս իբրեւ բանին կենաց քարոզ՝ Աւետարանի գեղեցիկ առակներն ու պատուէրները բացատրելու զբաղած է իր հօտին, չենք կարծեր որ լաւ թափանցած ըլլայ իր լուսաւորիչ կոչով պատուիրեան, երբ այնքան ապեռօրէն իբրև «սին համբաւի հետամուտ» կը հեգնէ Հայ. եկեղեցիին խնամարկու զաւակներն, որք իբրեւ բարի քրիստոնեայ և զգայուն քաղաքացի՝ կը յուզուին աղքատներուն և որբերուն վիճակին վրայ իրենց կարգադացածներէն, և իրենց կարողութեան ու գիտակցութեան չափով կը սատարեն որքանհամ և աղքատասէր սատուածաճաճոյ գործին։ Ապրիօք քանի՛ քանի քառորդ մէճիտներէ բաղկացած էր այն 3,000 ղրուշի նպաստը զոր՝ լրագիրներուն մէջ մանրամասնօրէն հրատարակել տալէ եառը՝ Ն. Գերապատուութիւն Ս. Պատրիարք Հօր տրամադրութեան ներքեւ դրաւ իբրեւ նպաստ աղքատներուն և Ազգ. Հիւանդանոցին։ Եթէ փոխանակ 5ական ղրուշի, 5ական ոսկինոցներ միայն հաւաքած ըլլար Ն. Սրբազնութիւն, իր բազմահայ վիճակ չատ ունի նշանաւոր չափով մը մասնակցած կ'ըլլար այս բարեգործութեան։ Ժողովրդային նպաստին չատկանինն է միշտ՝ անհատական նուէրներու փոքրութիւնը բայց նուիրողաց բազմութիւնն, որ իւվրջոյ հարստատին առատ նուէրներն իակ կը գերազանցէ։ Այս իակ է պատճառն որ ամէն ժամանակ ամէն երկրի մէջ ժողովրդին փոքր նուէրները խրախուսիչ իսաքերով կ'արձանագրուին։ Բարեգործութեան այս ազդիւրը չի յորդեր երբեք, բայց միշտահոս է։ Ա՛ն որ համար կ'ըսենք թէ օրհնեալ է։ Բոլորով սրտիւ կը մաղթենք որ Նիկոմիդիոյ Առաջնորդին գեղեցիկ խորհուրդներն իրագործուին։ Անկեղծաբար կը գովենք իր վիճակին ժողովրդեան գործնական բարեպաշտութիւնն և մարդասիրութիւնը։ Բայց առաջարկելը միշտ դիւրին է։ Խնդիրը գործադրման վրայ է։ Խնդիրն անոր վրայ է թէ գործադրման միջոցներն ո'ր աստիճան մեր կամքին, մեր տրամադրութիւնին կախում ունին։ Խնդիրն անոր վրայ է մանաւանդ թէ մեծամեծ ձեռնարկները թղթի վրայ առաջարկելու կարողութիւնն ո'չ մէկ աշխարհականի և ծիսական Քրիստոսի ո'չ մէկ պաշտօնեին իրաւունք կուտայ մարդասիրութեան փոքրիկ արարքներն արհամարհելու և ժողովրդին սրտէն բխած օրհնեալ լումային վրայ հեգնութեամբ խօսելու։

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ ԻՋՄԻՒՏԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԻՆ

Իշմիի առաջնորդ Տ. Մատթէոս Նոս եպս. Քովակիմեան հետեւեալ նամակը շրջաբերական մը պէս ղրկեր է ամէն հայկերէն և հայատառ թերթերու և շաբաթաթերթերու, բառական փոքր տարբերութեամբ մը՝ մեր հասցէին ուղղուած.

Մեծայարգ սիրելի ի Քրիստոս

Գլխաւորապէս Ձեր լրագրոյն մէջ Հայացգի և որբերու խնդրանքի հրատարակութիւններ կ'երեւին։ Ազգին ընդհանուր որբերը կ'երեւի թէ այդ հրատարակութեամբը պիտի պարտուին։ Կը ցաւիմ որ ցայսօր ո'չ ոք ըմբռնեց գործին մեծութիւնն, և «որբ մը կ'ուզեմ», «5 դոլար հացագին ղրկեցէք» խօսքերով ժամանակ կ'անցուենք. մինչդեռ քչիկ մ'ալ պնդելով բարոյական ազեցքին ծանրութիւնն ո'չ ոք պիտի կրնայ կշռել, և չգիտեմ թէ այսչափ ալմուկէն վերջ քանի՞ հարիւր հազար ղրչ. Հացագին ունեցանք, և քանի՞ որբ ու որբուհիներ նոր մայրերու ու հայրերու խնամոց ենք յանձնած։ Ցաւալի է որ Ազգը պէտքին վրայ կը խորհի և չի գիտեր թէ այսքան ժամանակի կորստաւոր տակաւին ինչ պէտքերու վրայ մտմտալու հանգամանքն առած է մեր ունայնամտութիւնն։ «Հացագին 5 ղրչ. ղրկեր եմ, որբ մը կ'ուզեմ» ըսողները մեծաս մասամբ սին համբաւ մը չահեցան և լրագրութիւնն ալ մեծ գովեստիւք խօսեցաւ անոնց վրայ, մինչդեռ միւս կողմէ բիւրաւոր որբեր ու այրիներ կը հասատատին ու կը տեղաւորուին օտար մարդասէրներու՝ Հռոմէական և Բողոքական յարկերու տակ, ցաւելով Ազգին սառած սրտով անհոգութեան վրայ։ Ես կը գովեմ տարբեր գաւանութենէ մեր հայ եղբայրներն և ազնուց գօրավիգն եղող կրօնակից օտարազգի մարդասէրները. բայց կը սիրեմ քերել իրենց վրայէն այն ազան որով կ'ուզեն արատաւորել մեր բայրը, որպէս թէ իբրեւ ուխտիւք կը փախչէին (Աստուած մի՛ արասցէ) ազէնքին և այս անօրինակ մարդասութեան։ Հետեւապէս, Թղթակից և ազգ. Թերթերու միջոցաւ կ'առաջարկեմ յանուն Ազգիս ապագայ սերնդեան պահպանութեան, որ մեր կարգակից և եղբեց Սրբազան եղբարք, Ազգ. Պատրիարքարանի չուքին տակ գումարին, հրաւէր կարգան բոլոր եկեղեցական դասուն, կառավարական բարձրաստիճան հայ պաշտօնատուներու, ի Պատրիարքարան հրաւիրեն՝ ազգին դրամատէրներն, սեզանաւորներն, վաճառականներն, էնամփաց գլուխներն, քժիշկներն ու փաստաբանները, գրագէտներն, դաստատներն, պարկեշտ և ուսեալ երիտասարդներն ու զեղազործներն և որ մեծն է հայ խմբագիրները, տնօրէններն որ կոչուած են ազգին իսկական յառաջդիմութեան սատարիլու։ Աստոյ առչեւ մեր Սրբազան եղբարք պարզելու են ազգին բարոյական պիտոյքն և կոչումն ընելու են ամէնուն ղուարթամիտ առատաձեռնութեան, և որոշելու են նմանն դուն ուրիշ տեսնուած այնպիսի հանգանակութեան մը եղանակն, որով կարելի ըլլայ միայն Պոլսոյ ձեռնտուութեամբ անմիջապէս սառնձնել բացուած որբանոցներու խնամքն ու տեսչութիւնն, և անխնամ որբերն ու այրիներն փոխադրել ի Պոլիս, յորոց 500-1000 և այն միայն խոշորակեացներն՝ փափկասուններն պահելով Պոլսեցոց՝ կը խոստանամ ես ինքնս իմ Վիճակիս աղքատիկ ժողովրդեան խնամոց յանձնել սպասհովապէս։ Եւ որպէս զի, այսպիսի հանգանակութիւն մը չուտ արդիւնաւոր և դիւրին ըլլայ, կ'առաջարկեմ որ մեր Սրբազան եղբարք երկու յանձնաժողով կարգեն անմիջապէս, մին հանգանակելու և միւսն տնտեսելու և խնամարկելու. որոց անդամներն ըլլան այնպէս ինչպէս էին Սուվլոյ Յանձնաժողովոյ անդամք, որ օտարներու և հանրութեան վստահելի գոլով՝ հանգանակութեան գործն ըղձմնաւորեն։ Ահա եկեղեցականաց համար ասպարէզ մը ուր յիշատակել կարեւոր անձնասուրութեանց հետ ի հանդէս պիտի բերեմք գթութեան, գործունէութեան, առատաձեռնութեան ու իսկական ազգասիրութեան և կրօնասիրութեան բովանդակ առաքինութիւններն. մանաւանդ երբ այսօր մեր բարեգութ Օգոստափառ Սուլթանն կատարեալ ազատութիւն կը վայելեմք յանձնմէ մեր որբերն։ Անշուշտ Ազգ. կեդր. Վարչութիւնն ալ իր սըրբազան և մեր օծակից՝ Նախագահով սիրով պիտի ընդունի այսպիսի համախմբութիւն մը Ազգ. Պատրիարքարանի չուքին տակ։ Եթէ մեր այս խնամարկ առաջարկութիւնն ընդունելի մեր սրբազան եղբայրներէ, « որբ կ'ուզեմ, հացագին ղրկեցի»ներն կը դադրին ու էական ու անմիջական ծառայութիւնը կը սկսի, օտարներու վրայ քաւած մարդասութեան ազան կը սրբուի, որբերն ազգ. խնամք և սառնութիւն կը գտնեն և ազգն կը քերէ իր վրայէն սառն սրտով անհոգ մնացած ըլլալու արատն և մենք եկեղեցական ու աշխարհիկ Հայերս իակապէս կատարած կ'ըլլանք մեր սրբազան պարտաւորութիւնն և կը խաչելինք պատասխանատու մնալէ Աստուծոյ, ազգին և մեր խղճին առջեւ. քանի որ նպատակ ունինք մեր ապագայ սերունդը փրկելու վերահաս բարոյական մեծամեծ անպատեհութիւններէ։

Մնամ Պատուոյ ծառայ Սրբազնութեանդ
Աղօթակից
Ս.Ծ. ՍՏԵՓԱՆՈՍ ԵՊՍ. ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՑ
1897 ապրիլ 5 Նիկոմիդիա

Ց. Գ. — Աւելորդ չեմ համարիր յիշել ատանոր մեր սրբազան եղբարց ի գիտութիւն՝ որ Նիկոմիդիոյ Վիճակն այս առաջին անգամը չէ որ ցոյց կը տայ իր մարդասիրութիւնն։ Աակէց առաջ փախագեցաւ որ 100 որբ Ազգ. Հիւանդանոցի Պատուարժան Հոգաբարձութիւնը ղրկէ մեզ՝ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ կարգադրութիւն ընելով։ Եւ երբ Պոլսոյ մէջ և ի լրագիրս միծծաձայն համբաւ գաւա՝ հանդերձեղէն ուզող քարոզիչը, նուիրողը, ձեւողը, կարողն և ի գաւառս ղրկողը, չգիտեմք՝ ո'րչափ գրամ և ինչքան լաթ, Վիճակիս աղքատիկ ժողովուրդն անձայն անչչակ՝ Ազգ. Պատրիարքարանի ձեռքով ղրկեց ի գաւառս 25000 կտոր չալ ամուրկէկ լաւ հագնելիք՝ և 45—50000 ղուրուշ ղրկութիւն՝ արդի անճարակ ոճով՝ «Հացագին»։ ինչպէս վերջին ատենս Ամէն. Սրբազան Պատրիարք Հօր արամադրութեան տակ դրաւ 3000 ղրչ. Նիկոմիդա, 2700 Պարտիզակ և այլն։ Երկրաչարժը՝ հազար տուն և ուելի՝ քանի մը եկեղեցիներով՝ հիմնայատակ կործանեց. այս աղէտքին գարման տարաւ վիճակային ժողովուրդն, առանց ո'ր և է օգնութեան. Այսպէսպէկ 500 տնւոր գիւղ մ'է. երկիցս հրոյ ճարակ եղաւ և գիւղացիք մերկ ու մաղապուր ճողոպրեցան. այս աղէտքին գարմանն ինքնիրեն հոգաց վիճակային ժողովուրդը, Վեհ. Սուլթանէն չնորհուած 3000 ոսկուան ու Պոլսէն ղրկուած 500 պարկ ալիւրովն ու 4-5000 ղրչ.ի լաթ ու հանդերձներով։ Այսպիսի մեծ աղէտքներու մատնուած ժողովուրդն է որ աղքատիկ է և տառապին սիրով պիտի ընդունի՝ եթէ 500 կամ 1000 որբ չուտով իրեն ղրկուի յԱգդ. Պատրիարքարանէ։ Ն.

ՏԱՐԱԳՐԵԼՈՑ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ

Տարագրելոց Յանձնաժողովոյ կողմէ հետեւեալ ծանօթութիւնները մեզ հաղորդուած են. — Ա. Անցեալ տարուոյ Օգոստ. 14 ի դէպքին ժամանակ՝ Պոլսոյ ոստիկանութեան թաղային պահականոցներու կողմանէ ոստիկանութեան կեդր. պաշտօնատունը կը ղրկուէին չատ մը ատրեալ գոյքեր ապառաւնելու ձեռքէն առնուած, որք կը գետեղուին յատուկ մթերանոցի մէջ և յետոյ մասնախմբի մը ձեռամբ կը բաժնուին տէրերուն. այս գոյքերուն ամենամեծ մասը տէրերուն տրուելէ զինի մթերանոցին մէջ կը մնայ փոքր մաս մը անտէրունչ գոյքեր, զորս առաջարկութեամբ մասնախմբին կ'ընդրուի Ազգ. Պատրիարքարանին յանձնել. այդ միևնոյն մասնախումբի Պատրիարքարանի կողմէն կարգեալ անդամ Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեան և Պատրիարքարանի գործակատար Ցաւրութիւն էֆ. կը մտաբերին այս թափթփած ու կոտրատած միացորդները կեցած տեղը վաճառել ու դրամն յանձնել Պատրիարքարանի. ուստի ազդիէն անդիէն չատ մը գնորդներ կանչելով այդ գոյքեր ցոյց կուտան, որք նախ հինգ հազար դահեկան դին կուտան ամենուն չհաւքացաէ, բայց յետոյ չորս հազարի իակ առնել չեն ուզեր. հուսկ ապա Պատրիարքարանի կողմանէ կ'որոշուի Տարագրելոց Ցանձնաժողովոյ յանձնել զանոնք և վաճառել տալով արժէքն ստանալ։ Ցանձնաժողովն զանոնք վերջնելով մթերանոցի մէջ կ'ամփաքէ և մաքրելով կը դասաւորէ ու կը կարգաւորէ, յորմէ մաս մը գոյք ու անկողին, Պատրիարքարանի հրամանաւ Սամսմաօմրուք ու Սկիւտար բնակեալ Սեբաստացի և Խարբերդցի եղբայր հայերու՝ նոյնպէս զոյգ մը լամպա Խագեղցի երկու կանանց տալէ զկնի, միացեալներն երեք օրէ ի վեր ածուրդով վաճառել սկսած է Ցանձնաժողովն և մինչ այսօր մօտ եօթն հազար դահեկանի գոյք վաճառած է, թերեւս միացորդն ալ հազարէն աւելի վաճառէ։

* * * Բ. Նմանապէս երկու օր առաջ Բերայի Վսեմ. միջեթաբրըճիի կողմանէ Ազգ. Պատրիարքարանի ղրկուած և Պատրիարքարանի կողմանէ Ցանձնաժողովոյ յանձնուած մաս մը անտէրունչ գոյքեր, յանձնաժողովը մաքրելէ, կարգաւորելէ և դասաւորելէ զկնի ածուրդով վաճառեց, որոց գումարն 1,700 ղրչ.ի հասաւ որ և Ազգ. Պատրիարքարանի պիտի յանձնուի։ Հաս աւելորդ չէ կոր հաչիւ մը ներկայել. Ցանձնաժողովն այդ 1,700 ղրչ.ի գումարէն վար պիտի դնէ %20ը՝ 340 ղրչ. փոխադրութեան՝ գործաւորի՝ քեռնակրի՝ միջնորդի ևյն.ի տրուած 216. տարբերութիւն 124. այս 124 էն ամանէն պիտի վճարէ գրասենեակի, հաւաքիչի ևյն.ի սահական ծախքեր, եթէ բան մը մնայ, այն պիտի լինի իր երկու անդամոց վարձքը։ Պէտք է գիտնալ թէ Ցանձնաժողովոյ գործոց մէջ էՀն պատառ և էՀն չահարեր ու առաջնակարգ գործոց դասէն է այս։ Արդ, թէ որպէս սխալ խոշորացոյցով կը գիտուին Ցանձնաժողովոյ գործառնութիւնք, այս մէկ օրինակէն կրնայ հասկցուիլ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐՈՇԵՐՆ Ի ԿԵՍԱՐԻԱ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻԶԱՆԴԻՈՆԻ»)

ԴԱՍԵՐի, 1/13 Ապրիլ 97

Ո՛վ պիտի հաւատայ կեսարացւոց թէ գալան Բ. անուց մէջ ենք։ — Անձրեւի յորդութիւնք, ձեան սպիտակ սաւանի նահանջումը՝ դէպ ի վեր դէպ ի գագաթն սպիտակափառ Արգէոսի, կեսարիա Բնութեան ձրի չնորհներէն կը վայելէ միայն առաղջ օդ։ Այնչափ առողջ, որ, հակառակ ինչ ինչ թաղերու աւերակի երեւոյթն առած տուներու, հակառակ խպտա լքուած անապարկ փողոցներու մէջ աղտեղութեանց կուտակումին՝ բնակիչք կը վայելեն մարմնական կորովը։ Պարբերական հիւանդութիւնք գոյութիւն չունին։ Այս տարիի սկիզբէն կեղծմակիը մուտ գաւ մինչեւ 7 տարեկան տղաքներու մէջ, որմէ չատ անձեղներ զոհ եղան, թերեւս հազարէ աւելի։ Բժիշկներն առատօր են որ քրիստոնեայ մանուկներ այս թուոյն մէջ չատ աննշան տեղ մը կը բռնեն. հարիւր 20-30 տղաքներ։ Մշահոս աղբիւրներու չուքեր, որք ներքնատուներով կուգան բաւական հեռու տեղերէ և ջրումուղներով քաղաքին մէջ կը մատնեն օձապտոյտ, լիուլի կը բաւեն հասարակաց պէտքին։ Օդոյն չափ առողջարար կը համարուի նաեւ ջուրը. եթէ ներքնատուներով տեղ տեղ անմաքրութիւն չընդունին իրենց ընթացքին մէջ։

* * * Մեծ Պահքի կիւրակէներն անձնձրոյթ կ'անցընէ ժողովուրդը. գունագեղ կը դիմէ եկեղեցին լսելու համար օրեան քարոզը, զոր, հրամանաւ Առաջնորդին կը խօսին դասատուք՝ բարոյական և կրօնական խառն նիւթերու վրայ։ Դասատուին քարոզին կը յաջորդէ անմիջապէս Առաջնորդ Ս. Հօր Աւետարանի սկզբունքները մեկնող քարոզը։ Այս կրկին քարոզներէ առաջ ժողովուրդը կ'երթայ ունկնդրել Հայ-Բողոքական եղբարց քարոզն անոնց ժողովարանին մէջ. ինչպէս նաեւ նոյնը կ'ընեն մեր եկեղեցւոյ մէջ անխտիր։ Ի խնդրոյ Բողոքական Հայոց՝ մեր Առաջնորդը թոյլատուութիւն ըրաւ քաղաքիս երեք վարժարանաց անօրէն-դաստատուներու խօսիլ դասագան առիթներով ժողովարանի մէջ՝ հոն խմբուող Համարիւն եղբարց։ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի օրը՝ մեր եկեղեցւոյ այս հիմնադրին կենսագրութիւնը լսուեցաւ ժողովարանի բեմէն ի ներկայութեան հոծ բազմութեան մը։

* * * Անցեալները գրած էինք Բիւթանդիոնի մէջ թէ կեսարիոյ վարժարանները միանալու միտում ունին։ Հիմա չարժուան մէջ որոշուած օր մը Առաջնորդ Ս. Հօր և Պատ. Բերոլբէի, գալոցական թաղեցիներու և Մատիչեան Նազարէթ էֆ.ի և ուաց դաստատուներու խնդրով՝ այս միութեան էական կէտերու մասին խորհրդակցութիւնը կը կատարուին։ Առ այժմ համաձայնութիւնը գոյացած է սա սկզբան վրայ թէ կեսարիա, ուենեայ քաղաքին մէջ կեդր. բարձրագոյն վարժարան մը, համազօր գօղէժի։ Բողոքականները թաղ մը համբերելով՝ 4 թաղեր միաձայնաբար տնտեսեն պէտք եղած գրամը։ Թաղային վարժարանները նախապատրաստական ըլան կեդրոնականին, որոյ մէջ պաշտօն ունեցող դաստատներ այլեւլեն նաեւ թաղային վարժարանները զանոնք չլքելու համար։ Առ այժմ պատրաստութիւն մ'է սա։ քանդի այս որոշումները կրնան գործադրուիլ դըպրոցական տարեգլխոյն, սեպտ.ին։ Ստոյգ է թէ երկուստեք կ'արտայայտուին մխիթեան յօժարութիւն, բայց թէ այս յօժարութիւն անկե՞ղծ արտերբ կը բղխի։ Այդ բանը պիտի հաստատուի առ յապա, ձեռնարկութեան մէջ։ Բան մը չունինք ամպարելու։ Ձչմարիտն այն է որ սերոյ մասին խօսուած քարոզները, վարժարանաց միութեան համար կատարուած խորհրդակցութիւնք, զօրացուցին հասարակութեան յօժարութիւնները։ Հանրային կարծիքն, հեռի հակառակորդ քննադատ մը լինելէ, միչտ կը միտի լաւ խորհուած, հաստատ հիման վրայ դրուած որոշումներու։

Ե. Եփկիէեան

ՉԵՆՔ ԼՍԵՐ

ՍՄԱՐԹԱԳՈՒԼԻ (*), 4/16 Ապրիլ.

Կրնանք ըսել որ այսօր մեր ազգին մէջ ալ չատ քիչեր են որ լրագիր մը չեն կարդար. լրագրի մը վրայ քանի մը վայրկեաններ խոկալ՝ ոմանց համար մաքի պէտք մ'է, չատերուն համար սեակ մը ժամանց, մէկն՝ հոն գաղափար կը փնտռէ, միւսը գրական կըտոր մը. ուրիշ մը՝ լուրեր։ Եւ սակայն բոլոր այս ընթերցողներու մէջ գըժուար է գտնել անձ մը որ նիւթապէս ու բարոյապէս օգտաւէտ եղած հրատարակութենէն. յայտնած գաղափարները պահ մը կը ծափահարուին պայմանով որ յետոյ ամալ մնան անմեղ. գրական կտոր մը մեր աքանչացումը կը գրաւէ, բայց չենք ուզեր տեսնել ինչ թերութիւններ որ կան մատնանիչ եղած այդ գեղանի հիւսուածքին տակ. օրեր կ'անցնին և անա մոռցած են բոլոր այդ գրութիւնները, տեղ բանալով նորերուն որոնց նոյնպէս պիտի ծափահարուին և մոռցուին առանց արդիւնքի։ Ինչո՞ւ։

* * * Ժողով մը կը գումարուի, այդ ժողովը խօսք է ո'չ այնչափ իր գաղափարական կուսակցութիւններով, որչափ իր այլազան անդամներովին. այդ ժողովին մէջ որոշում կը տրուի թէ այն ինչ ազգասէր Տէրտէրապա ըլլայ, ժողովուրդին ձայն մը կը պռոայ սահկայն որ այդ աղքատին քահկին չափ պարապ են իր գլուխն ու հոգին. ամենուն հետ այդ ժողովականներն ալ կը լսեն այդ ձայն քարէ-պռոան «հոգ չէ» կ'ըսեն. ու ահա քառասուն օր ետք այդ աղքատը փառաւոր մօրուքով մը կը ներկայանայ մեզ, և մենք գլուխ ծռելով կ'ողջունենք զինք «Օրհնեա՛ Տէր»։

* * * Անձ մը որուն քամակը կոտրացած է աւելի փորձառութիւններով քան թէ տարիներու լեռովը՝ չարք մը գաղափարներ կը հրապարակէ. ադմնք այնչափ լուրջ են սակայն որ չեն կրնար հաչուիլ մեր թերթեւսութիւններուն հետ.— «Դնա՛ բանդ, կ'ըսենք իրեն, գուն ծերացած տղայ մ'ես»։

* * * Մէկը՝ զրիչ մը կ'առնէ ձեռքը. սիրտը խոցոտած է վարժարանի մը անբարեկարգ վիճակէն. քանի մը տողեր կը տուէ և կ'ուղղէ զանոնք առ որ անկ է. «տու որ անկ էն կը կարդայ ու կամ ուսերը կը թոթուէ, և կա՛մ, եթէ քիչ մը զգայուն է, կը յուզուի. իր կարգին ան ալ գրիչ մը կ'առնէ և զոզոջուն ձեռներով կը ձգնի հերքել զայն, ի բաւականէ գայթակղեալ տղայ, ինչպէս կ'ըսենք։

* * * Առտղջան մը երկար յօդուածներով մեզ կը զգացնէ ապօրէն ու ծախսոտի ընտանեաց. հեղինակը գօրաւոր փաստեր մէջ բերած է, և նոյն իսկ յաջողած է գրական նրբութիւնները տալ իր երկին — ինչ ազուոր գըրուած... կ'ըսենք ամենքնիս ալ. ամագլխոյն վիճակացոյցէ մը կը սովրինք որ այդ ամիս գինիի սպառումն հարիւրին քան աւելի եղած է նախորդ ամսուն։ Ս. Փքիչի Հոգաբարձութիւնն ալ չնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ Պատ. հասարակութեան որ իր սիրեսիր թղթին չահը 5-600 ղրչ.ի բարձրացած մ'է ունեցած։

* * * Ինչո՞ւ բազմապատկել օրհնականները. բոլոր անոնք որ կը հետեւին մեր զարգացման, բոլոր անոնք որ իրենց ասպարէզ ընտրած են մեր թերութիւններուն դէմ մաքառիլ, գըբէթէ համոզուած են թէ սոսկալի ախտ մը, կեղծ-խրատիչութիւնը, թափ է եղած մեր յառաջդիմութեան հոսանքին դէմ։ Հիւանդութիւններ կան, որոց համար ախտաճանաչումը չի բաւեր բուժում ձեռք բերելու համար. անքուժելի հիւանդութիւններ կան, ըսի՞նք ուրեմն թէ մեր կեղծ-խրատիչն ալ սատնցուէ է։ Անշուշտ կալելի չէ սպա-

(*).—Բուռնելի երկաթուղւոյն զըծին վրայ։

ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԴԱՀԻՃԻ ՄԻ ԵՐԿՐԱՄԱՍԸ

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ Ի. ՆՎԱՐԴՈՒՄԻ

ՅԱՂՎՈՂՎԱՑՔԱԿ ԴԱՓՆՉՇՈՂՎԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԴԱՀԻՃԻ ՄԻ ԵՐԿՐԱՄԱՍԸ ՓԱ

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ Ի. ՆՎԱՐԴՈՒՄԻ

ՅԱՂՎՈՂՎԱՑՔԱԿ ԴԱՓՆՉՇՈՂՎԻ

*** Ա՛յդ ինչպե՞ս։ — հարցրի ես զարմանքով։

— Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչպես, միայն գիտեմ, որ ես ուզում եմ ապրել, ուզում եմ աշխատել, ուզում եմ ինձ համար ապրուստ վաստակել, ուզում եմ ինձ համար ունենալ մի հարկ, մի ընտանիք, մի կին, որ սիրի ինձ, մի երեխա, որ ես էլ սիրեմ, ուզում եմ ունենալ մի ընկեր, որ ինձ հետ կիսի իր ուրախությունն ու վիշտը, ուզում եմ ունենալ մի հայրենիք, որ ես էլ սիրեմ, ուզում եմ ունենալ մի ազգ, որ ես էլ պաշտպանեմ, ուզում եմ ունենալ մի հավատ, որ ես էլ ապրեցնեմ, ուզում եմ ունենալ մի ապագա, որ ես էլ ապահովեմ։ Ուզում եմ ունենալ մի ամբողջ աշխարհ, որ ես էլ ինձ համար ունենամ։

*** Ես ուզում եմ ունենալ մի ամբողջ աշխարհ, որ ես էլ ինձ համար ունենամ։ Ես ուզում եմ ունենալ մի հայրենիք, որ ես էլ սիրեմ։ Ես ուզում եմ ունենալ մի ազգ, որ ես էլ պաշտպանեմ։ Ես ուզում եմ ունենալ մի հավատ, որ ես էլ ապրեցնեմ։ Ես ուզում եմ ունենալ մի ապագա, որ ես էլ ապահովեմ։

*** Ես ուզում եմ ունենալ մի ամբողջ աշխարհ, որ ես էլ ինձ համար ունենամ։

*** Ես ուզում եմ ունենալ մի հայրենիք, որ ես էլ սիրեմ։

*** Ես ուզում եմ ունենալ մի ազգ, որ ես էլ պաշտպանեմ։

*** Ես ուզում եմ ունենալ մի հավատ, որ ես էլ ապրեցնեմ։

***

ՍՏԵՓԱՆ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԻ ԵՒ ՈՐԴՒՈՅ
ՎԱՃԱՌ ԿԱՀԱԿ ԴՐԱՄԱՏԻԿԱԿԱՆ ՍԱՐԳԱՐԱՆԻ—ԱՍՏՂԱՆԱՊԱՏՈՒՄ
Հանրայնի Կարգադրութեամբ Ա. Ա. Ամենապատիւ Տ. Տ. Մատթէոս Ա. Խրիմեան Հայրապետի Ս. Էջմիածնի Աթոռոյ Կաթողիկոսի եւ Ամենայն Հայոց
ՀԱՆԳԷՍ ՀԱՄԱՐԵԱՆ
Ի ՅԱՂԹԱՆԱԿ ՀԱՅ ԱՐՎԵՍՏԻ
Ի ՕԳՈՒՏ

«Ինչ որ ըսես, ինչ որ ընես ու խոր-հիս, ամէն բան ինծի համար կ՚ըլլայ ան-դարձելի եւ ես պիտի ստիպուիմ ան-ոնց ապրիլ մինչեւ վերջ։ Ես ալ ուզեցի ինծի համար ուրիշ ճամբայ մը բանալ, ուրիշ կեանք մը ստեղծել, ուրիշ աշխարհ մը գտնել։ Ես ալ ուզեցի ազատ ըլլալ, ինքնիշխան ըլլալ, ինքզինքիս տէր ըլլալ։ Ես ալ ուզեցի ապրիլ ինծի համար, ինծի հաճոյացող կեանք մը ապրիլ